



DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 77

(2002–2003)

Om lov om endringer i lov 29. november 1991 nr. 78 om Statens Bankinvesteringsfond

*Tilråding fra Nærings- og handelsdepartementet av 11. april 2003,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Nærings- og handelsdepartementet fremmer i denne proposisjonen forslag til lov om endringer i lov 29. november 1991 nr. 78 om Statens Bankinvesteringsfond (bankinvesteringsfondloven).

Dette endringsforslaget innebærer en presisering av at Statens Bankinvesteringsfond vil kunne erverve aksjer og andre egenkapitalinstrumenter utstedt av norske banker og av morselskap i norske finanskonsern hvor det inngår bank, uavhengig av om instrumentene tegnes i en emisjon eller erverves i annenhåndsmarkedet.

Forslaget må sees i sammenheng med St. prp. nr. 59 (2002–2003) Fusjon mellom DnB Holding ASA og Gjensidige NOR ASA hvor det legges frem forslag til fullmakter for å sikre staten en 34 pst. eierandel i det sammenslåtte finanskonsernet.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

Staten eier i dag 47,78 pst. av aksjene i DnB Holding ASA gjennom Statens Bankinvesteringsfond. Det foreligger fullmakt til å redusere denne eierandelen ned til 34 pst. DnB Holding ASA og Gjensidige NOR ASA har fremforhandlet en plan for å fusjonere de to bankene. Dagens aksjonærer i DnB Holding ASA vil eie 58,8 pst. av det fusjonerte konser-

net, mens aksjonærer i Gjensidige NOR ASA vil eie det resterende. Dette medfører at Statens eierandel i utgangspunktet reduseres til under 34 pst.

Navnet på det nye konsernet blir DnB NOR ASA («DnB NOR») og selskapet skal være notert på Oslo Børs. Regjeringen legger til grunn at staten skal opprettholde en eierandel på 34 pst. i det nye finanskonsernet. Dette kan sikres ved å delta i en rettet emisjon og/eller ved kjøp av aksjer i markedet kombinert med en aksjonæravtale som ivaretar statens behov for kontroll.

Statens Bankinvesteringsfond har i dag ikke adgang til å kjøpe aksjer i annenhåndsmarkedet. Det er ikke avgjørende begrunnelser for at Statens Bankinvesteringsfond skal være begrenset til å kjøpe aksjer i emisjoner. Det kan således være hensiktsmessig dersom fondet gis adgang til å kjøpe aksjer i annenhåndsmarkedet.

Erverv av aksjer i annenhåndsmarkedet vil også kunne foretas av staten ved Nærings- og handelsdepartementet. Ved den lovendring, som her foreslås, vil imidlertid statens fleksibilitet når det gjelder å velge opplegg for å gjennomføre kjøp som sikrer 34 pst. eierandel, øke.

Formålsbestemmelsen i bankinvesteringsfondloven § 1 lyder:

«Statens Bankinvesteringsfond (Investeringsfondet) har til formål å bidra med ansvarlig kapital til norske banker med utgangspunkt i for-

retningsmessige vurderinger. Erverv som nevnt i § 5 første ledd bokstavene d og e, kan i særlige tilfelle gjennomføres uten at forretningsmessige vurderinger legges til grunn for ervervet.»

Det er gitt nærmere regler om fondets virksomhet i lovens § 5. Det følger av § 5 første ledd bokstav a at fondets midler bl.a. kan anvendes til «erwerb av nyemitterte aksjer utstedt av norske forretningsbanker og av selskap som nevnt i lov av 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 2–2 annet ledd nr. 2 som eier bank». Adgangen til å erverve nyemitterte aksjer i selskap som nevnt i lov av 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 2–2 annet ledd nr. 2 som eier bank (dvs holdingselskap), ble inntatt i loven ved lovendring 15. januar 1999 nr. 3. Endringen var bl.a. begrunnet med at fondet skulle kunne videreføre sine eierposisjoner ved omorganisering av finanskonsern til en modell med holdingselskap som konsernspiss. Forholdet er nærmere omtalt i Ot. prp. nr. 65 (1997–98), hvor det uttales:

«Etter lovens § 5 første ledd bokstav a) kan investeringsfondets midler anvendes til erwerb av nyemitterte aksjer utstedt av norske forretningsbanker. Departementet foreslår at Bankinvesteringsfondets midler også skal kunne anvendes til erwerb av nyemitterte aksjer utstedt av selskap som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 2–2 annet ledd nr. 2, som eier bank. Departementet anser en slik endring nødvendig for å sikre at Bankinvesteringsfondet skal kunne videreføre sine eierposisjoner, ved eventuelle oppkjøp, fusjoner eller endringer av organisasjonsmodell i konsernene hvor bankene inngår.»

Tidligere kunne fondet bare eie aksjer i norske banker uten hinder av eierbegrensingsregelen i finansieringsvirksomhetsloven. Siden fondet ble gitt adgang til å erverve nyemitterte aksjer i morselskap i konsern hvor bank inngikk, ble unntaket i finansieringsvirksomhetsloven utvidet til også å omfatte fondets eierskap i slike morselskaper som eide bank, men som ikke selv var en operativ bank. I Ot. prp. nr. 65 (1997–98) s. 27 uttales bl.a.:

«Departementet viser til at flere banker i dag inngår som heleiet datterselskap i finanskonsern i tråd med reglene om konserndannelser i finansieringsvirksomhetsloven § 2–2 annet ledd nr. 2. I dag er Den norske Bank og Kreditkassen konsernspiss (morselskap) i finanskonsernene som bankene inngår i. Det kan imidlertid være aktuelt med en annen konsernstruktur. Departementet foreslår på denne bakgrunn å

utvide unntaket fra eierbegrensingsreglene i finansieringsvirksomhetsloven § 2–2 annet ledd nr. 7, slik at Statens Banksikringsfond og Statens Bankinvesteringsfond kan eie mer enn 10 pst. av aksjekapitalen i et selskap som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 2–2 annet ledd nr. 2 som eier bank.»

Finanskomitéens flertall sluttet seg til departementets vurderinger, jf. Innst. O. nr. 24 (1998–99) s. 15.

Den planlagte fusjonen mellom DnB Holding ASA og Gjensidige NOR ASA vil i utgangspunktet føre til at statens eierandel reduseres til ca. 28 pst. For å kunne ha fleksibilitet knyttet til bl.a. å gjen-skaffe en eierandel som gir staten negativ kontroll i DnB NOR, bør fondet derfor etter departementets syn kunne ha adgang til å erverve aksjer og andre egenkapitalinstrumenter utstedt av norske forretningsbanker og av morselskap i norske finanskonsern hvor det inngår bank, uavhengig av om instrumentene tegnes i en emisjon eller erverves i annenhåndsmarkedet.

3 Nærmere om lovforslaget

Det må på bakgrunn av lovens ordlyd og forarbeider til loven kunne legges til grunn at fondet ikke har adgang til å erverve aksjer og andre egenkapitalinstrumenter i morselskap i norske finanskonsern i annenhåndsmarkedet. Dette gir liten fleksibilitet for fondet når det gjelder å oppnå en målsatt eierandel. Muligheten for å bruke fondet i denne sammenheng vil øke dersom denne begrensningen i loven blir tatt bort.

Etter departementets syn kan en slik presisering mest hensiktsmessig skje ved å oppheve henvisningen i lovens § 5 første ledd bokstav a til «nyemitterte» aksjer. I tillegg bør fondet kunne erverve andre egenkapitalinstrumenter enn aksjer. Ordlyden vil dermed åpne for at fondet kan erverve aksjer og andre egenkapitalinstrumenter i norske finanskonsern hvor det inngår bank i annenhåndsmarkedet. Ordlyden vil isolert sett favne videre enn dette. Det understrekes imidlertid at fondet til enhver tid vil måtte forholde seg til fastsatte retningslinjer. Det vises også til foreleggelsesplikten i § 4. Et spørsmål om erwerb av aksjer og andre egenkapitalinstrumenter i annenhåndsmarkedet vil alltid være en sak av særlig viktighet.

Etter departementets syn vil ikke en slik endring i fondets investeringsalternativer nødvendig-gjøre en endring i lovens formålsbestemmelse. Det vises til at det i 1995 ikke ble funnet nødvendig å

gjøre endringer i formålsbestemmelsen – som viser til fondets erverv av aksjer i «norske banker» – da fondet ble gitt adgang til å investere i morselskaper i finanskonsern hvor det inngår bank, jf drøftelsen i Ot. prp. nr. 65 (1997–98) (sitert over).

Det følger av finansieringsvirksomhetsloven § 2–2 annet ledd nr. 7 at fondet kan eie mer enn 10 prosent av aksjene i norske banker eller morselskap i finanskonsern hvor det inngår bank, uten hinder av eierbegrensningsregelen i finansieringsvirksomhetsloven § 2–2 første ledd. Presiseringen av fondets investeringsalternativer nødvendiggjør derfor ingen endringer i finansieringsvirksomhetsloven. Når det gjelder forholdet mellom unntaket fra de generelle eierbegrensningsreglene og Norges EØS-forpliktelser, vises til omtalen i Ot. Prp. nr. 33 (1994–95) s 6 hvor det heter:

«EØS-avtalens art. 4 forbyr forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonalitet. Unntaket fra eierbegrensningsreglene i finansieringsvirksomhetsloven § 2–2 annet ledd nr. 7 vil imidlertid etter departementets syn ikke innebære noen diskriminering på grunnlag av nasjonalitet. Det at staten har adgang til å eie en større andel av en forretningsbank enn andre er ikke en forskjellsbehandling mellom innlendinger og utlendinger.»

For øvrig finner departementet det hensiktsmessig å presisere i lovteksten at fondet også skal kunne erverve rettigheter til aksjer og andre egenkapitalinstrumenter.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om å endre bankinvesteringsfondloven antas isolert sett å ha begrensede økonomiske og administrative konsekvenser.

Nærings- og handelsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i lov 29. november 1991 nr. 78 om Statens Bankinvesteringsfond.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i lov 29. november 1991 nr. 78 om Statens Bankinvesteringsfond i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i lov 29. november 1991 nr. 78 om Statens Bankinvesteringsfond

I

I lov 29. november 1991 nr. 78 om Statens Bankinvesteringsfond skal § 5 første ledd bokstav a lyde:

Erverv av aksjer og andre egenkapitalinstrumenter utstedt av norske banker og av selskap som nevnt i

lov av 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 2–2 annet ledd nr. 2 som eier bank , og *rettigheter til slike.*

II

Loven trer i kraft straks.

